

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **J. G., narozený X**
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 6. 2019, č. j. MPSV-2019/132906-912,
sp. zn. SZ/MPSV-2019/86108-912,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou dne 9. 9. 2019, domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 6. 2019, č. j. MPSV-2019/132906-912, sp. zn. SZ/MPSV-2019/86108-912 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl jeho odvolání podané proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 21. 3. 2019, č. j. 6480/2019/NYM, sp. zn. UP/151486/2015/HN (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí potvrdil. Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce nepřiznal žalobci příspěvek na živobytí od července 2015 (bod 1) a současně přiznal žalobci příspěvek na živobytí od srpna 2015 ve výši 3 410 Kč měsíčně (bod 2) podle § 21 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (viz čl. II bod 1 zákona č. 309/2018 Sb.; dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“); zrušení prvostupňového rozhodnutí se žalobce žalobou domáhá rovněž.

2. Žalobce argumentoval tím, že v dané věci již žalovaný rozhodl, nicméně jeho rozhodnutí spolu s předcházejícím rozhodnutím úřadu práce bylo zrušeno pro nezákonnost rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 30. 10. 2018, č. j. 48 Ad 25/2017-98 (dále jen „rozsudek č. j. 48 Ad 25/2017-98“). Správní orgány měly v návaznosti na závazný právní názor soudu rozhodnout o (původní) žádosti žalobce o příspěvek na živobytí ze dne 30. 7. 2015 (resp. posoudit, kdy žalobci vznikl nárok na tuto dávku ze zákona), avšak namísto toho úřad práce zahájil z moci úřední souběžně další řízení o tomtéž nároku žalobce. V tomto směru žalobce poukázal na to, že v řízení zahájeném z moci úřední existovala neodstranitelná překážka litispendence podle § 48 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), neboť úřad práce nerozhodl v předcházejícím řízení zahájeném na základě žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015. Prvostupňové rozhodnutí je tak nezákonné, neboť úřad práce jednak z důvodu neodstranitelné vady řízení (litispendence) nemohl v řízení z moci úřední vydat žádné (prvostupňové) rozhodnutí, jednak nesplnil pokyny zdejšího soudu (ba rozsudek č. j. 48 Ad 25/2017-98 byl podle názoru žalobce zneužit proti jeho smyslu). Vzhledem ke skutečnosti, že žalovaný nezákonné prvostupňové rozhodnutí potvrdil, žalobce namítal, že i napadené rozhodnutí musí být stiženo nezákonností.
3. Žalobce dále namítal, že je napadené a prvostupňové rozhodnutí nezákonné i z toho důvodu, že v obou chybí rozhodnutí o tom, kdy žalobce splnil podmínky podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ačkoli tímto posouzením správní orgány soud zavázal v rozsudku č. j. 48 Ad 25/2017-98. Posouzení vzniku nároku podle předmětného ustanovení je přitom základní a přednostní podmínkou, aby mohlo být přistoupeno k rozhodování o výši příspěvku na živobytí podle § 23 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Úřad práce odmítl rozhodnout nejprve o splnění podmínek podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tuto povinnost obešel zahájením řízení z moci úřední. Ignorováním § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi úřad práce rozhodl podle své libovůle ze své vrchnostenské nadřazenosti toliko za použití § 23 zákona o pomoci v hmotné nouzi, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností. Zahájení řízení z moci úřední a obcházení § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi představuje vadný procesní postup, který nasvědčuje zneužití pravomoci úřední osoby za účelem zahlazení předchozí nezákonné činnosti (v té souvislosti žalobce poukázal na to, že soud již dvakrát zrušil ve věci dříve vydaná rozhodnutí, přičemž napadené rozhodnutí žalobce pokládá za vadné stejně jako předchozí zrušená rozhodnutí).
4. Žalobce dále bez bližší konkretizace vznesl námitky, že jsou napadené a prvostupňové rozhodnutí v rozporu se zákony a nepřezkoumatelná, a nadto že je napadené rozhodnutí nicotné.
5. K důkazu žalobce navrhl provést správní spis, a to listiny týkající se jak řízení zahájeného na základě žádosti, tak řízení zahájeného z moci úřední.
6. Žalovaný ve vyjádření k žalobě stručně popsal průběh předcházejícího správního řízení a odkázal na napadené rozhodnutí s tím, že prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno na základě žalobcem podané žádosti ze dne 30. 7. 2015. Skutečnost, že úřad práce nadbytečně zahájil správní řízení z moci úřední, je sice procesní vadou, která však byla odstraněna. Žalovaný v napadeném rozhodnutí úřadu práce uložil, aby řízení zahájené z moci úřední zastavil podle § 66 odst. 2 správního řádu, přičemž v souladu s tímto pokynem pak úřad práce postupoval – řízení zahájené z moci úřední usnesením ze dne 27. 6. 2019, č. j. 12551/2019/NYM, zastavil. Podle žalovaného tak řízení není zatíženo procesní vadou,

která by měla za následek nezákonnost ve věci vydaných rozhodnutí. Žalovaný je přesvědčen, že úřad práce respektoval právní názor soudu vyslovený v rozsudku č. j. 48 Ad 25/2017-98, jelikož se opětovně zabýval nárokem žalobce na příspěvek na živobytí nejen od července 2015, nýbrž i od srpna 2015. Na tomto základě tak žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

7. Z nařízeného jednání se žalovaný omluvil, přičemž výslovně souhlasil s projednáním věci ve své nepřítomnosti. Žalobce v průběhu jednání setrval na svém procesním stanovisku a zdůraznil, že jednoznačný závěr správních orgánů o tom, zda je osobou v hmotné nouzi, je zásadní i pro jeho právní jistotu, neboť tímto postupem, kdy v rozporu s koncepcí zákona o pomoci v hmotné nouzi správní orgány přeskočí primární otázku jeho postavení jakožto osoby v hmotné nouzi a bez dalšího posuzují jen jeho příjmové a majetkové poměry, žalobci hrozí, že kdykoliv v průběhu následujících 3 let může být rozhodnuto o odnětí přiznaných dávek jako neprávem přiznaných a žalobce by byl povinen vyplacené dávky vracet. Pokud pak jde o otázku litispendence, žalobce zejména poukazoval na flagrantní porušení ustanovení § 90 odst. 4 správního řádu, které nedávalo žalovanému na výběr, ale ukládalo mu povinnost prvostupňové rozhodnutí vydané i přes překážku litispendence zrušit. Úřad práce sice řízení zahájené z moci úřední zastavil, avšak teprve na pokyn žalovaného v napadeném rozhodnutí, které se stalo vykonatelným dříve, než bylo vydáno usnesení o zastavení řízení. Nakonec žalobce dodal, že reálně mu byla první splátka dávky příspěvku na živobytí vyplácena za měsíc, za nějž skutečně náležela, vyplacena až v únoru 2020, tedy po pěti letech od podání žádosti, a to teprve poté, co podal trestní oznámení, nadřízený vyloučil z řízení obě pracovnice úřadu práce a věc byla předána na poděbradskou pobočku úřadu práce.
8. Z předloženého správního spisu, konstatování jehož obsahu se za dokazování nepovažuje, soud zjistil, že žalobce již dne 30. 7. 2015 požádal o přiznání příspěvku na živobytí (tato žádost byla zaevidována pod č. j. 14989/2015/NYM) a následně dne 17. 8. 2015 tuto žádost doplnil o další listiny. Rozhodnutím ze dne 25. 8. 2015 úřad práce požadovaný příspěvek na živobytí žalobci nepřiznal, proto jej žalobce napadl odvoláním. Žalovaný rozhodnutím ze dne 9. 11. 2015 odvolání žalobce zamítl a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Žalobce se tak obrátil na soud s žalobou, jež byla shledána důvodnou. Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2016, č. j. 43 Ad 84/2015-46, byla uvedená rozhodnutí žalovaného i úřadu práce zrušena s odůvodněním, že se správní orgány měly žádosti žalobce o příspěvek na živobytí zabývat z hlediska rozhodného období představovaného jediným kalendářním měsícem (červenec 2015), a nikoliv z hlediska posledních tří kalendářních měsíců.
9. Rozhodnutím ze dne 27. 1. 2017 úřad práce žalobci příspěvek na živobytí opětovně nepřiznal, žalobce tak proti němu i tehdy podal odvolání. O odvolání žalobce rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 17. 5. 2017 tak, že jej zamítl a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Žalobce se tak znovu obrátil na soud s žalobou, jež byla podruhé shledána (zčásti) důvodnou. Rozsudkem č. j. 48 Ad 25/2017-98 byla uvedená rozhodnutí žalovaného i úřadu práce zrušena s odůvodněním, že správní orgány bezdůvodně neaplikovaly § 38 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Správní orgány totiž měly posoudit okamžik vzniku nároku na dávku nejen podle skutkového a právního stavu v měsíci, v němž byla žádost podána (červenec 2015), nýbrž i v měsících následujících (počínaje srpnem 2015) až do měsíce, v němž bylo vydáno rozhodnutí ve věci.
10. Následně dne 5. 2. 2019 úřad práce žalobce vyzval, aby doložil doklad o příjmu za období srpen 2015 až leden 2019, jakož i doklad o tom, že v tomto období došlo ke změně jeho

sociálních a majetkových poměrů. Současně žalobce vyzval, aby se na úřad práce dostavil za účelem projednání výplaty doplatku příspěvku na živobytí. Žalobce na předmětnou výzvu reagoval písemně podáním ze dne 14. 2. 2019, ke kterému připojil následující listiny: potvrzení úřadu práce ze dne 13. 2. 2019, ze kterého vyplývá, že byl žalobce veden v evidenci uchazečů o zaměstnání od 20. 7. 2015 a nebyla mu poskytována podpora v nezaměstnanosti ani při rekvalifikaci; oznámení úřadu práce ze dne 6. 3. 2017, jímž byla žalobci přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví ve výši 2 200 Kč; záznam z jednání na úřadu práce ze dne 26. 10. 2017, ze kterého vyplývá, že byl žalobce odkázán na Farní charitu v N; potvrzení Farní charity v N ze dne 12. 6. 2018, že byly žalobci v roce 2017 vydány čtyři potravinové balíčky; a protokol z jednání na úřadu práce ze dne 27. 11. 2018, podle kterého žalobce toho dne požádal o dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví.

11. V podání ze dne 27. 2. 2019 žalobce shrnul dosavadní průběh řízení s tím, že je přesvědčen, že má nárok na příspěvek na živobytí a o jeho žádosti ze dne 30. 7. 2015 (potažmo ze dne 17. 3. 2017) by mělo být rozhodnuto. Podáním ze dne 28. 2. 2019 pak žalobce úřad práce informoval o nečinnosti žalovaného v jeho věci. Téhož dne 28. 2. 2019 proběhlo na úřadu práce ve věci ústní jednání, při kterém žalobce mj. uvedl, že u něho od srpna 2015 nedošlo ke změně jeho sociálních ani majetkových poměrů.
12. Posléze úřad práce vydal oznámení ze dne 11. 3. 2019, č. j. 5635/2019/NYM, o zahájení řízení z moci úřední ve věci přiznání dávky příspěvku na živobytí na základě žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015, č. j. 14989/2015/NYM. Současně úřad práce vyrozuměním ze dne 11. 3. 2019 žalobce poučil, že se může vyjádřit k podkladům rozhodnutí. Oznámení a vyrozumění bylo žalobci doručeno dne 13. 3. 2019, žalobce v té návaznosti nijak nereagoval.
13. Dne 21. 3. 2019 pak úřad práce vydal prvostupňové rozhodnutí, jímž pod bodem 1 nepřiznal žalobci příspěvek na živobytí od července 2015 a pod bodem 2 současně žalobci přiznal příspěvek na živobytí od srpna 2015 ve výši 3 410 Kč měsíčně s odkazem na § 21 zákona o pomoci v hmotné nouzi. V odůvodnění prvostupňového rozhodnutí úřad práce nejprve shrnul relevantní právní úpravu a dosavadní průběh řízení. Úřad práce, vázán právním názorem soudu vysloveným v rozsudku č. j. 48 Ad 25/2017-98, dospěl nejprve k závěru, že žalobci s ohledem na výši jeho příjmu nevznikl nárok na dávku příspěvku na živobytí v červenci 2015. Dále uzavřel, že žalobce (však) splnil podmínky pro přiznání nároku na dávku od měsíce srpna 2015, neboť rozhodný příjem žalobce ve sledovaném období byl roven nule. Vzhledem k poměrům žalobce úřad práce přiznal žalobci dávku opakovanou ve výši 3 410 Kč měsíčně. Prvostupňové rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 26. 3. 2019, přičemž žalobce proti němu podal dne 10. 4. 2019 včas odvolání.
14. V odvolání žalobce uplatnil shodnou argumentaci jako v (nyní podané) žalobě. Domáhal se zrušení prvostupňového rozhodnutí jako nezákonného z důvodu, že bylo vydáno v řízení z moci úřední, ve kterém byla dána překážka litispendence podle § 48 odst. 1 správního řádu. V téže věci totiž bylo řízení zahájeno již na základě žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015 a toto řízení dosud nebylo pravomocně skončeno. Později zahájené řízení z moci úřední proto podle žalobce mělo být zastaveno postupem podle § 66 odst. 2 správního řádu. Konečně úřad práce podle žalobce nesplnil svoji povinnost určit, od kterého měsíce a roku žalobce splnil podmínky podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

15. Usnesením ze dne 27. 6. 2019, č. j. 12551/2019/NYM, úřad práce podle § 66 odst. 2 správního řádu zastavil řízení zahájené z moci úřední dne 11. 3. 2019. Tak učinil s odůvodněním, že oznámení o zahájení řízení z moci úřední bylo vydáno nadbytečně a že o podané žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015 již úřad práce rozhodl prvostupňovým rozhodnutím. Toto usnesení úřad práce toliko poznamenal do správního spisu.
16. Napadeným rozhodnutím ze dne 27. 6. 2019 žalovaný odvolání žalobce zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. K věci samé žalovaný podrobně uvedl, z jakých důvodů úřad práce dospěl ke správnému závěru o nepřiznání příspěvku na živobytí za červenec 2015, a též potvrdil, že úřad práce správně uzavřel, že žalobci vznikl nárok na příspěvek na živobytí od srpna 2015, a to ve výši 3 410 Kč měsíčně, která odpovídá částce životního minima jednotlivce. Žalovaný shledal důvodnou odvolací námitku žalobce co do překážky řízení ve smyslu § 48 odst. 1 správního řádu s tím, že zahájení řízení z moci úřední bylo nadbytečné. Konstatoval nicméně, že tato vada neměla relevantní vliv na zákonnost prvostupňového rozhodnutí, neboť to bylo vydáno na základě podané žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015, č. j. 14989/2015/NYM. Nad rámec tohoto odůvodnění žalovaný úřadu práce uložil, aby řízení zahájené z moci úřední oznámením ze dne 21. 3. 2019, č. j. 5635/2019/NYM, zastavil podle § 66 odst. 2 správního řádu. Napadené rozhodnutí bylo doručeno žalobci dne 8. 7. 2019.
17. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí v žalobou vymezeném rozsahu. Dospěl přitom k závěru, že žaloba není důvodná.
18. Podle § 77 odst. 1 správního řádu je nicotné rozhodnutí, k jehož vydání nebyl správní orgán vůbec věcně příslušný; to neplatí, pokud je vydal správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Nicotné je dále rozhodnutí, které trpí vadami, jež je činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným, anebo jinými vadami, pro něž je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu.
19. Soud předně zdůrazňuje, že žalobce žalobní námitku, že je napadené rozhodnutí nicotné, formuloval obecně toliko za použití odkazu na § 77 správního řádu (*pozn. soudu:* žalobce odkázal na odst. 2 nejspíše namísto odst. 1 shora citovaného ustanovení). Soudu proto nezbývá než konstatovat, že formálně vzato tato námitka není žalobním bodem, jímž má soud povinnost se zabývat. Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. totiž musí žaloba kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3 s. ř. s.) obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58). Jelikož však soud podle § 76 odst. 2 s. ř. s. musí i bez návrhu (žalobce) přihlídnout k takovým vadám napadeného rozhodnutí, které vyvolávají jeho nicotnost, soud na tomto místě stručně konstatuje, že nedostatky vyvolávající nicotnost napadeného rozhodnutí v projednávané věci nebyly zjištěny. Napadené rozhodnutí soud nepokládá za nicotné, žalobní argumentace je tak v tomto rozsahu nedůvodná.
20. Žalobce dále namítal (také) nepřezkoumatelnost napadeného a prvostupňového rozhodnutí, neboť v jejich odůvodnění podle názoru žalobce absentuje posouzení podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi – konkrétně žalobce v obou rozhodnutích

postrádá údaj o tom, kdy žalobce splnil zákonem stanovené podmínky pro vznik nároku na dávku.

21. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
22. Podle § 38 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi nárok na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem. Dávka, na kterou vzniká nárok splněním podmínek stanovených tímto zákonem (odstavec 1), náleží osobě od prvního dne kalendářního měsíce, v němž bylo zahájeno řízení o přiznání dávky, pokud v něm osoba zároveň splnila všechny podmínky pro přiznání nároku na dávku, jinak od prvního dne kalendářního měsíce, kdy výše uvedené podmínky splnila (odst. 3 citovaného ustanovení).
23. O nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů jde zejména tehdy, pokud z odůvodnění rozhodnutí správního orgánu není patrné, proč správní orgán rozhodl způsobem uvedeným ve výroku rozhodnutí nebo jak se vypořádal s připomínkami a námitkami účastníků řízení. Z odůvodnění jeho rozhodnutí musí být seznatelné, z jakého důvodu považoval námitky účastníka řízení za liché, mylné anebo vyvrácené. Nevypořádal-li se správní orgán s námitkami, je napadené rozhodnutí v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů rozhodnutí [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, a ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008-109].
24. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobce v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí (shodně jako v žalobě) namítal jeho nepřezkoumatelnost z důvodu, že v rozhodnutí chybí určení, odkdy (tj. od kterého měsíce a roku) žalobce splnil podmínky podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
25. Soud v té souvislosti uvádí, že se žalovaný s touto odvolací námitkou vypořádal dostatečně, tj. přezkoumatelným způsobem. Nepřezkoumatelnost nelze hodnotit formalisticky jako nedostatek doslovného vyjádření správního orgánu k určité otázce, nýbrž v souladu s povahou tohoto institutu jako takový nedostatek rozhodnutí, který soud, popř. účastníkovi řízení brání i při znalosti obsahu správního spisu zjistit, jakou úvahou se správní orgán řídil při posouzení otázky rozhodné pro výrok jeho rozhodnutí, protože soud není schopen takovou úvahu podrobit přezkumu, resp. účastník je zbaven možnosti k takové otázce formulovat žalobní bod. S tím úzce souvisí též ustanovení § 68 písm. d) s. ř. s., podle něž je žaloba nepřípustná, směřuje-li jen proti důvodům rozhodnutí. Soud se s ohledem na uvedené ustanovení může zabývat jen takovými otázkami, jejichž (odlišné) rozřešení by mohlo mít dopad na výrok správního rozhodnutí (odvolacího či prvostupňového, pokud bylo odvolacím rozhodnutím potvrzeno), a to navíc takový, že by správný výrok byl vůči žalobci vstřícnější než stávající. Žaloba domáhající se z hlediska právní sféry žalobce méně vstřícného výroku správního rozhodnutí by měla být pro subjektivní nepřípustnost odmítnuta postupem podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Jinými slovy, soudy (a to i ve správním soudnictví) nejsou určeny pro řešení akademických sporů o otázkách, jež nemohou mít do právní sféry žalobce žádný (pozitivní) dopad. Přitom z hlediska § 73 a § 74 správního řádu je pro účastníky i správní orgány závazný a vykonatelný výrok správního rozhodnutí; odůvodnění rozhodnutí je závazné jen v tom rozsahu, v němž je výslovným podkladem pro tento výrok, přičemž vykonatelné není

vůbec. Proto nezákonné odůvodnění výroku, který nezkracuje práva žalobce, není soudně napadnutelné. Vzhledem k tomu, že otázka, zda byl žalobce osobou v hmotné nouzi, nemusela být výslovně uváděna ve výroku napadeného, resp. prvostupňového rozhodnutí (a ani nebyla), a její odlišné vyřešení by nemohlo přispět ke změně výroku správních rozhodnutí ve prospěch žalobce (otázka nároku na dávku příspěvku na živobytí za červenec 2015 již byla vyřešena v předchozích rozsudcích zdejšího soudu), nemohla by ani úplná nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí v této otázce vést k jeho zrušení, neboť za této procesní situace soud nemá důvod (a ani možnost) se jí zabývat.

26. Kromě toho, jak již ze záhlaví napadeného rozhodnutí, tak zejména z jeho odůvodnění (viz stranu 1, 2, 6 – 7 napadeného rozhodnutí) vyplývá, že žalobci vznikl nárok na příspěvek na živobytí v srpnu 2015 (resp. od tohoto měsíce). Žalovaný současně konkrétně uvedl, že žalobce splnil podmínky podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi (opět viz stranu 6 – 7 napadeného rozhodnutí) s tím, že příspěvek na živobytí byl žalobci přiznán jako opakovaná dávka s pravidelností jednoho měsíce od srpna 2015. Žalobcova výtká stran popsane nepřezkoumatelnosti přitom není důvodná ani přímo ve vztahu k prvostupňovému rozhodnutí, neboť zaprvé i jen z jeho výrokové části je zřejmé, odkdy (tj. od kterého měsíce a roku) byl žalobci přiznán příspěvek na živobytí (srpen 2015), přičemž zadruhé tento údaj odpovídá odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, tj. tomu posouzení, že žalobce splnil podmínky stanovené zákonem pro přiznání předmětné dávky (viz stranu 3 – 4 prvostupňového rozhodnutí). I když podrobnější důvody jsou zmiňovány jen ve vztahu k příjmové a majetkové situaci žalobce, implicitní závěr o splnění podmínky, že žalobce byl osobou v hmotné nouzi, je z takového vyjádření zřejmý; jeho bližší důvody nejsou pro toto řízení relevantní.
27. Důvodné tak není tvrzení žalobce, že úřad práce aplikoval toliko § 23 zákona o pomoci v hmotné nouzi (bez ohledu na § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Z prvostupňového rozhodnutí ani z postupu úřadu práce v řízení o příspěvku na živobytí nic takového neplyne, soud proto této argumentaci nemůže přisvědčit. Současně soud nesouhlasí se žalobcem, že rozsudek č. j. 48 Ad 25/2017-98 byl správními orgány zneužit proti jeho smyslu. Soud v uvedeném rozsudku rozhodně neukládal správním orgánům, aby ve výroku svého rozhodnutí konstatovaly, zda žalobce je či není osobou v hmotné nouzi, pouze nastiňoval myšlenkový postup, jímž správní orgány měly dospět k závěru, zda žalobce má či nemá nárok na jím požadovanou dávku.
28. Na shora uvedených závěrech nemůže nic změnit ani žalobcova (oproti žalobě) nová argumentace, že je takovým postupem vystaven právní nejistotě z hlediska možnosti správních orgánů mu již přiznané dávky zpětně odebrat. V tomto směru soud i přes opožděnost tohoto argumentu z hlediska poslední věty § 71 odst. 2 s. ř. s. nad rámec nutného odůvodnění konstatuje, že žalobce svou právní nejistotu přeceňuje, neboť ustanovení § 45 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi umožňuje odnětí pouze těch dávek, které ještě nebyly vyplaceny, požadavek navrácení již vyplacených dávek ale neobsahuje. Eventuální odpovědnost za přeplatek podle § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi v situaci, kdy správní orgány (byť spíše implicitně) uzavřely, že žalobce splnil podmínky pro vyplacení dávek, by tak přicházela do úvahy v zásadě jen tehdy, pokud by žalobce sám předložil správním orgánům nepravdivé údaje či pokud by se jednalo o srovnatelné pochybení přičitatelné žalobci.
29. Podstata žalobní argumentace nicméně spočívá v tom, že jsou napadené a prvostupňové rozhodnutí nezákonnými rozhodnutími, jelikož byla vydána v řízení zahájeném z moci

úřední, ačkoli již v téže věci bylo zahájeno řízení na základě žádosti žalobce, ve kterém nebylo dosud vydáno rozhodnutí. S ohledem na neodstranitelnou překážku litispendence proto mělo být řízení zahájené z moci úřední podle žalobce zastaveno, naopak nemohlo být vydáno (prvostupňové) rozhodnutí ve věci. Uvedené přitom podle názoru žalobce představuje vadný procesní postup, který způsobil nezákonnost též napadeného rozhodnutí.

30. Podle § 69 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se řízení o přiznání dávky zahajuje na základě písemné žádosti osoby, není-li dále stanoveno jinak (§ 70), podané příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi na tiskopisu předepsaném ministerstvem.
31. Podle § 44 odst. 1 správního řádu je řízení o žádosti zahájeno dnem, kdy žádost nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.
32. Podle § 48 odst. 1 správního řádu zahájení řízení u některého správního orgánu brání tomu, aby o téže věci z téhož důvodu bylo zahájeno řízení u jiného správního orgánu.
33. Podle § 66 odst. 2 správního řádu řízení vedené z moci úřední správní orgán usnesením zastaví, jestliže zjistí, že u některého správního orgánu již před zahájením tohoto řízení bylo zahájeno řízení v téže věci, nebo jestliže v řízení, ve kterém nemohou pokračovat právní nástupci, odpadl jeho důvod, zejména jestliže účastník zemřel nebo zanikl, anebo zanikla věc nebo právo, jehož se řízení týká. Toto usnesení se pouze poznamená do spisu.
34. Soud pro vypořádání se s touto žalobní námitkou nejprve uvádí, že pro účely soudního přezkumu správních rozhodnutí jsou rozhodnutí obou stupňů správních orgánů vnímána jako jeden celek, což znamená, že ač soudy ve správním soudnictví přezkoumávají (především) rozhodnutí správního orgánu II. stupně (zde napadené rozhodnutí), při posuzování zákonnosti tohoto rozhodnutí přihlížejí k předchozímu správnímu řízení a rozhodnutí správního orgánu I. stupně (zde prvostupňové rozhodnutí).
35. Soud ze správního spisu zjistil, že úřad práce zahájil řízení z moci úřední ve věci přiznání dávky příspěvku na živobytí, a to (vnitřně rozporně) na základě žádosti žalobce ze dne 30. 7. 2015, č. j. 14989/2015/NYM. O zahájení řízení z moci úřední vydal úřad práce oznámení ze dne 11. 3. 2019, č. j. 5635/2019/NYM, které bylo žalobci doručeno dne 13. 3. 2019. Žalobci lze dát za pravdu potud, že toto řízení zahájené z moci úřední bylo vedeno v téže věci z téhož důvodu a u téhož správního orgánu jako řízení zahájené již dne 30. 7. 2015 (tj. podle § 44 odst. 1 správního řádu dnem, kdy úřadu práce došla žádost žalobce o příspěvek na živobytí, jež byla datována dnem 30. 7. 2015). Řízení o žádosti žalobce přitom v době vydání oznámení o zahájení řízení z moci úřední nebylo pravomocně skončeno, jelikož rozsudky soud opakovaně zrušil dříve vydaná pravomocná rozhodnutí a věc vždy vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Zahájení řízení z moci úřední proto vskutku bránila překážka litispendence podle § 48 odst. 1 správního řádu (neboť zde existovalo pravomocně neskončené řízení), jak žalobce namítal. Lze tak shrnout, že navzdory této překážce a ustanovení § 69 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které stanoví, že se řízení o přiznání dávky zahajuje na základě žádosti, úřad práce zahájil řízení též z moci úřední.
36. Na druhou stranu však soud nemůže souhlasit se žalobcem v tom, že toto pochybení úřadu práce způsobilo nezákonnost prvostupňového i napadeného rozhodnutí. Žalobce se předně mylí, tvrdí-li, že tato rozhodnutí byla vydána v řízení zahájeném z moci úřední. Úřad práce ve výrokové části prvostupňového rozhodnutí totiž jednoznačně uvedl, že rozhodl

na základě (resp. o) žádosti žalobce, jež byla podána dne 30. 7. 2015 a byla zaevidována pod č. j. 14989/2015/NYM, byť současně (v rozporu s tím) konstatoval, že se rozhodnutí vydává z moci úřední (viz stranu 4 prvostupňového rozhodnutí). Skutečnost, že prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno v řízení o žádosti zahájeném již dne 30. 7. 2015, nicméně stvrdil žalovaný v napadeném rozhodnutí. Žalovaný konkrétně žalobci přisvědčil, že zahájit řízení z moci úřední bylo nadbytečné a že tomu bránila překážka řízení ve smyslu § 48 odst. 1 správního řádu, z toho důvodu proto úřadu práce uložil (ve shodě s návrhem žalobce coby odvolatele), aby řízení z moci úřední zastavil podle § 66 odst. 2 správního řádu (viz stranu 7 napadeného rozhodnutí).

37. Úřad práce dostal uložené povinnosti zastavit řízení zahájené z moci úřední pro překážku litispendence dne 27. 6. 2019 (tentýž den pak bylo vydáno i napadené rozhodnutí), a to právě postupem podle § 66 odst. 2 správního řádu. Předmětné usnesení ze dne 27. 6. 2019, č. j. 12551/2019/NYM, o zastavení řízení úřad práce toliko poznamenal do spisu v souladu s § 66 odst. 2 větou druhou správního řádu, o čemž měl žalobce vhodným způsobem vyrozumět (§ 76 odst. 3 věta třetí správního řádu). Ani pokud žalobce nevyrozuměl o jeho vydání, nic to nemění na právní moci zmíněného usnesení.
38. Soud zdůrazňuje, že i za situace, kdy bylo postaveno najisto, že došlo k žalobcem tvrzené vadě prvostupňového řízení, platí, že je-li vada řízení vedeného v prvním stupni zhojena v řízení odvolacím, není správní řízení jako celek stiženo vadou, která by způsobovala nezákonnost napadeného rozhodnutí (k tomu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2004, č. j. 2 A 10/2002-269, ze dne 30. 11. 2010, č. j. 9 As 37/2010-217, a ze dne 26. 4. 2018, č. j. 1 As 186/2017-46).
39. Soud se tak ztotožňuje s názorem žalovaného, že byť se jednalo o procesní vadu řízení, tato vada neměla v konečném důsledku vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí a s ohledem na jeho odůvodněním provedenou opravu ani prvostupňového rozhodnutí, neboť obě rozhodnutí optikou jednoho výsledného celku byla bez pochybností vydána na základě žalobcem podané žádosti ze dne 30. 7. 2015, č. j. 14989/2015/NYM, nikoli v řízení z moci úřední zahájeném až dne 13. 3. 2019. Překážkou litispendence by tak bylo postiženo nanejvýše jiné, meritorní rozhodnutí, jež by bylo vydáno v souběžně vedeném řízení zahájeném z moci úřední. Takové rozhodnutí však podle obsahu nikdy vydáno nebylo, resp. možné pochybnosti v tomto směru plynoucí z odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, jež zmiňovalo vedle žádosti žalobce též zahájení řízení z moci úřední, byly odstraněny obsahem odůvodnění napadeného rozhodnutí, z něž je již jasně zřejmé, že meritorní rozhodnutí jsou vydávána a mají být vnímána jako procesní reakce na žádost podanou žalobcem dne 30. 7. 2015. Aplikace ustanovení § 90 odst. 4 správního řádu v situaci, kdy prvostupňové rozhodnutí nebylo zcela jednoznačně podle svého obsahu rozhodnutím vydaným z moci úřední, nebyla namístě. Žalobní bod je proto v celém rozsahu nedůvodný.
40. Konečně k námitce žalobce, že postup správních orgánů svědčí o naplnění skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby, soud žalobce poučuje, že správnímu soudu nepřísluší řešit otázku viny a trestu za trestné činy – o těchto otázkách rozhoduje soud trestní.
41. Pouze pro úplnost považuje soud za potřebné upozornit na to, že žalobce nemá právní nárok na zrušení prvostupňového rozhodnutí, čehož se nicméně také žalobou domáhal. Na rozdíl od § 78 odst. 1 s. ř. s., které v případě důvodnosti žaloby stanoví povinnost soudu

napadené rozhodnutí zrušit, totiž § 78 odst. 3 s. ř. s. svěřuje posouzení důvodů pro zrušení prvostupňového rozhodnutí soudu (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2007, č. j. 1 As 60/2006-106).

42. Soud tak na základě výše uvedeného uzavírá, že žaloba proti napadenému rozhodnutí je v celém rozsahu nedůvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
43. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobce neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšného žalovaného, tomu žádné náklady nad rámec běžného výkonu úřední činnosti nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 27. července 2020

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce